

Achtergrondinformatie 5^e sessie: Slavernij in het licht van de mensenrechten

Onze een na laatste sessie in deze reeks rond de Universele Verklaring, snijdt een heikel punt aan. Ik ben me heel bewust van de scherpte van het debat en de honderden landmijnen die in dat landschap verscholen liggen, maar ik weet ook dat juist slavernij de lakmoesproef is voor alle mooie woorden die er te zeggen en te delen zijn over mensenrechten. Dus bij voorbaat mijn excuses als ik op je favoriete likdoorn sta in de loop van dit artikel of tijdens de discussie op de avond zelf.

Voor elke discussie is het handig te weten dat we allemaal over hetzelfde spreken in dezelfde taal en terminologie, dus laten we daar maar beginnen.

Slavernij is *geinstitutionaliseerde vrijheidsberoving*. Dat is een mondvul, maar precies wat het is. Elke bekende en of historische vorm van slavernij kon en kan alleen blijven bestaan als er een systeem was of is dat het maatschappelijk aanvaardbaar maakt, of houdt, dat individuen ontdaan worden van hun vrijheid en identiteit. Op het moment van handelen is slavernij zelden of nooit wederrechtelijk op de plaats waar de persoon van haar of zijn vrijheid ontdaan wordt.

Dan nu de lastige taak om zwart in kleuren te scheiden. Een mens kan op een aantal verschillende manier een slaaf zijn.

De bekendste vorm is het oude gebruik om de verliezers van een oorlog of slag gevankelijk weg te voeren en door middel van arbeid permanent ondergeschikt te maken aan de overwinnaar. Dat is de slavernij waar de bijbel over spreekt bij de Babylonische ballingschap, maar ook het leeuwendeel van de Trans-Atlantische slavenhandel.

Het is gevaarlijk om iemand die al eens tegen je opgestaan is te laten voortleven in vrijheid. Dan is het een kleine stap om die persoon op een andere plek zware arbeid te laten verrichten of door te verkopen aan iemand die die persoon compleet uit het plaatje haalt. Alleen in Hollywood keert zo iemand dan na jaren en vele omzwervingen terug en verslaat dan na veel tegenslagen de wrede onderdrukker.

Beschaafde volkeren spreken dan over *krijgsgevangenen*, maar dat is een dun pleistertje op een etterende wond. Het enige verschil is dat we een verdrag hebben over krijgsgevangenen en na enige tijd de meeste strijders weer naar huis mogen. Er is niet zoveel verschil tussen een krijgsgevangenenkamp en een slavenkoraal.

Een vorm die misschien nog wel destructiever is voor een persoon is schuldslavernij. Er zijn veel voorbeelden van lang geleden te leveren, maar dat verhult dat het nu vandaag nog steeds gebeurt en dat het in een flink aantal landen als normaal gezien wordt.

In Manchester waren er toen ik daar werkte en woonde letterlijk honderden Bangladeshi en Pakistani die, in schuurtjes en zelfs hondenkennels gehuisvest, hun afgesproken 7 of 8 jaar uitdienden die ze verschuldigd waren aan de persoon die ze naar het Verenigd Koninkrijk had gehaald. Ze kregen hun eten en een plek om te slapen en niet veel meer. Hun paspoort, zo ze dat al hadden, werd ingenomen bij aankomst. Vaak werd daar ook hun naam afgenomen. Voor de tijd dat ze geknecht waren heetten ze “Ali Patel” of “Golama” (een van de woorden voor

slaf in het Bengali). Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat werken deze mensen in de winkels van hun meesters of in de naaiateliers erboven.

Het lukte ons zelden om deze misdaad te stoppen, omdat de consulaten structureel niet meewerkten aan repatriëring. Ze begrepen dat het in het Verenigd Koninkrijk een ongewenste situatie was, maar thuis was dit al duizenden jaren gewoon.

Er zijn nog andere vormen van slavernij en slavenhandel, maar die zijn deel van een subcultuur van dwang en misdaad. Denk daarbij aan de handel in Oost-Europese vrouwen voor de seksindustrie en de handel in adoptiekinderen. Deze vormen blijven in stand door de cultuur eromheen en de macht van de syndicaten die hier hun inkomen mee aanvullen.

Sommige mensen noemen mensensmokkel ook slavernij, maar ik zie dat anders. Grotendeels op basis van het feit dat bij aflevering, de vluchtelingen aan hun lot worden overgelaten. Vaak wordt wel de achtergebleven familie lastiggevallen en afgeperst voor restschulden.

Nu we de kleuren zwart benoemd hebben, komen we aan de kernvraag van de avond. Het is een gegeven dat we blijkbaar iemand kunnen ontdoen van zijn rechten en identiteit. Hoe kunnen we dan tegelijkertijd volhouden dat ieder mens onvervreembare en universele rechten heeft?

Vorige maand hebben we gezien dat er in verschillende landen verschillende gezichtspunten zijn als het gaat om de vraag wie een mens is en wat die mens dan betekent in het raam van de lokale cultuur. Kan en mag dat als legitimering dienen van een cultureel fenomeen dat diezelfde rechten selectief ontzegt?

Ik zie uit naar de discussie. Kom alsjeblieft voorbereid en klaar om elkaar te ontmoeten.

Izzy Mansour